

ИЗВЕШТАЈ

за работењето на Институтот за истражување
на општествениот развој РЕСИС Скопје во 2021 година

Вовед

Институтот РЕСИС е основан во март 2017 година, а активно почнува да работи од јануари 2018 година. Тимот на РЕСИС е составен од експерти во различни истражувачки области¹, како и од надворешни истражувачи со кои РЕСИС соработува на долгорочна основа².

Главната цел на РЕСИС е да придонесе за позитивна општествена промена во неколку клучни области на општественото и политичкото опкружување, преку подигнување на квалитетот на општествените истражувања. РЕСИС особено ги развива применетите акциски истражувања чија главна карактеристика е учество во истражувањето на претставници на самата заедница која треба да ја спроведе општествената промена.

Преглед на реализирани проекти во 2021 година

- (1) Мониторинг на медиумскиот плурализам во дигиталното време – во соработка со Центарот за медиумски плурализам од Фиренца (од септември 2020 до мај 2021 година).

Почнувајќи од септември 2020 година, во соработка со Центарот за медиумски плурализам и медиумски слободи од Фиренца (СМРФ), тимот на РЕСИС по втор пат работеше на проценка на состојбата со медиумскиот плурализам во земјава. Проектот Мониторинг на медиумскиот плурализам во дигиталното време (МПМ 2020/2) е сеопфатен научно-истражувачки зафат кој има за цел да ја процени виталноста на медиумските екосистеми и заканите за медиумските слободи и плурализмот во европските земји. Ова е четврта по ред проценка на состојбата со медиумскиот плурализам во европските земји, а во Северна Македонија прв пат ваква студија беше изработена во 2017 година. Од резултатите од истражувањето беше согледана состојбата во четири главни области: Базична заштита, Плуралност на пазарот, Политичка независност и Социјална инклузивност. Проектот

---

¹ Во тимот на РЕСИС се: д-р Снежана Трпевска, м-р Игор Мицевски, Јулијана Младеновска, м-р Ѓорѓи Митревски, Љубинка Поповска Тошева, Марија Нашоковска.

² Во тимот од надворешни соработници на РЕСИС во 2020 и 2021 година учествуваа: д-р Ана Фрицханд (Институт за психологија при Филозофскиот факултет од Скопје), д-р Марина Тунева (Совет за етика во медиумите), Владо Апостолов (новинар), Васко Попетрески (новинар), Стеван Томовски (мрежа за теренски истражувања), Едљира Палоши (истражувач) и Сотир Ристо (истражувач).

го координира Центарот за медиумски плурализам и медиумски слободи од Фиренца, а е финансиран со поддршка на Европската унија.

Достапно на:

https://cadmus.eui.eu/bitstream/handle/1814/71968/the_republic_of_north_macedonia_results_mpm_2021_cmpf.pdf?sequence=1&isAllowed=y

- (2) Индекс на безбедноста на новинарите од Западен Балкан – во соработка со платформата Safejournalists - Регионална платформа за застапување за медиумски слободи и безбедност на новинарите од Западен Балкан (јули 2020 – јуни 2021 година).

Во рамки на новиот тригодишен циклус на проектот поддржан од Европската комисија – Регионална платформа за застапување за медиумски слободи и безбедност на новинарите од Западен Балкан – Safejournalists.net, истражувачите на РЕСИС во декември 2020 година развија предлог - Методологија за мерење на безбедноста на новинарите од Западен Балкан која беше тестирана и завршена до крајот на февруари 2021 година. Врз основа на оваа Методологија беше спроведено истражувањето со кое беа собрани податоците за Индексот на безбедноста на новинарите во Западен Балкан, за 2020 година. Покрај ова, истражувачите на РЕСИС го координираа и квалитативното истражување – Индикатори на медиумските слободи и безбедност на новинарите од Западен Балкан.

Достапно на:

https://resis.mk/images//abut-us/PDF/Journalists_Safety_Index_The_Framework_FINAL.pdf

и на: https://znm.org.mk/wp-content/uploads/2021/11/MK-Safety-Index-MKD_FINAL.pdf

- (3) Примена на Комуникациската стратегија на Државниот завод за ревизија – во соработка со фондацијата за демократија Вестминстер (од октомври 2020 – декември 2021 година).

Комуникацијата со општата јавност и со новинарите е стожерниот елемент од спроведувањето на Комуникациската стратегија 2020-2023 на Државниот завод за ревизија - која, кон крајот на 2019 година, беше дизајнирана од страна на Институтот РЕСИС и Фондацијата за демократија Вестминстер. Поради потребата ДЗР да ги развие своите комуникациски вештини, во поткрепа на Стратегијата, РЕСИС и ВФД во 2021 година спроведоа три работилници за развивање на комуникациските алатки насочени кон општата јавност и новинарите, со претставници на оваа Врховната ревизорска институција.

Достапно на:

<https://resis.mk/vesti-i-nastani/81-resis-i-vfd-ja-zacvrstuvaaat-sorabotkata-pomegju-dzr-i-javnoto-obvinitelstvo>

- (4) Формирање на Мрежата од совети на публики – поддржано од Програмата Цивика Мобилитас (Јули 2019 – Јули 2022)

Институтот РЕСИС, со поддршка на Програмата Цивика Мобилитас ја формираше Мрежата од совети на публики во која досега се приклучија над 50 граѓански организации кои работат со различни ранливи групи: деца и малолетници, лица со сетилна и друга попреченост, лица со ретки болести, припадници на ЛГБТ заедницата, социјално загрозени групи, зависници и други ранливи групи. Целта на Мрежата е да ги поттикне ранливите групи и нивните граѓански организации заеднички и координирано да работат на остварување на комуникациските права на ранливите групи во јавната сфера.

На формирањето на Мрежата и претходеше процес на Акциско истражување во кое граѓанските организации критички ги проценуваа медиумските содржини, состојбите во медиумскиот плурализам и јавната сфера пошироко. Врз основа на резултатите од акциското истражување РЕСИС изготви и Насоки за стратегиско вмрежување и комуникација, кои содржат основни принципи и насоки за дејствување на Мрежата и документ за политики во кој се идентификуваат главните пречки за остварување на комуникациските права на ранливите групи во дигитализираната јавна сфера на Северна Македонија и нуди насоки и препораки за дејствување со цел да се зголеми свесноста за комуникациските права и влијанието на ранливите групи врз градењето на медиумските политики и саморегулацијата.

Проценката е достапна на:

https://resis.mk/images/abut-us/PDF/BAZICNA_PROCENA_web.pdf

Насоките се достапни на:

https://resis.mk/images/abut-us/PDF/Nasoki_web.pdf

Документот за политики е достапен на:

https://resis.mk/images/abut-us/PDF/Komunikaciski_prava_na_ranlivite_grupi.pdf

Повеќе за Мрежата од совети на публики:

<https://resis.mk/mreza-od-soveti-na-publiki/>

- (5) Подготвен „Прирачник за родители за медиумска писменост“ наменет за Мрежата за Медиумска Писменост (Јули 2021)

Во јуни 2021 година, за потребите на кампањата за медиумска писменост, координирана од Агенцијата за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги, РЕСИС изготви Прирачник за родители за медиумска писменост. Прирачникот беше презентираан и на јавната дебата „Ранливите групи во јавната сфера“ на која РЕСИС ги претстави и резултатите од акциското истражување на истата тема. Прирачникот е објавен на Веб страницата на Агенцијата и на Веб страницата на РЕСИС:

https://resis.mk/images/abut-us/PDF/-_Final.pdf

Видео од дебатата:

https://www.youtube.com/watch?v=XKNOURnPbXc&feature=emb_title

- (6) Изработен документ за политики за реформите во медиумската сфера во Северна Македонија наменет за Институтот Аспен од Германија (Декември 2021)

За Институтот ASPEN од Германија беше изработен документ за политики за реформите во медиумската сфера во Северна Македонија, што беше презентираан на регионалната работилница „Media Freedom in the Western Balkans“, на која учествуваа и претставници на ЕК и други меѓународни организации.

Достапно на:

https://www.aspeninstitute.de/wp-content/uploads/2021_Aspen-Germany_Media-Freedom-in-the-Western-Balkans.pdf

- (7) Институтот РЕСИС даде експертска поддршка на European Centre for Not for Profit Law (ECNL) за изработка на Индекс на овозможувачка околина за граѓанското општество (CSO Meter) во земјите од Источното партнерство (Јули 2021 – Ноември 2021)

Во периодот од јули до ноември 2021 година, Институтот РЕСИС продолжи да му дава методолошка поддршка на European Centre for Not for Profit Law (ECNL) за проценување на опкружувањето во кое работат граѓанските организации во земјите од Источното партнерство. Истражувачите од Институтот РЕСИС ги анализираа рамките на сличните, веќе постоечки индекси и предложија модел на квантификација, агрегирање и пресметка на овој индекс (CSO Meter). <http://resis.mk/vesti-i-nastani/62-resis-go-poddrzha-ecnl-vo-razvivanje-na-indeksot-cso-metarot-za-zemjite-od-istocното-partnersresis-go-poddrzha-ecnl-vo-razvivanje-na-indeksot-cso-metarot-za-zemjite-od-istocното-partnerstvotvo>

- (8) Институтот РЕСИС го координираше регионалното истражување на тема „Новинарите и правосудството“ за потребите на холандската невладина организација Free Press Unlimited и новинарските организации од Босна и Херцеговина, Србија и Македонија. (Јули 2021 – Декември 2021)

Во периодот од јули до декември 2021 година тимот на РЕСИС ја изработи методологијата и го координираше регионалното истражување на тема „Новинарите и правосудството“, за потребите на холандската невладина организација Free Press Unlimited и новинарските организации од Босна и Херцеговина, Србија и Македонија. Истражувањето ќе се објави во првиот квартал на 2022 година.

- (9) Анализа на родовите аспекти во спортските програми за потребите на Агенцијата за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги (од септември 2021)

Во Септември 2021 година тимот на РЕСИС ја дизајнираше Методологијата и го започна истражувањето – „Анализа на родовите прашања во спортските програми и начинот на прикажување на мажите и жените во програмите на радиодифузерите“ за потребите на Агенцијата за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги. Истражувањето е во тек и ќе биде објавено во 2022 година.

Преглед на активности во периодот од 2017 до 2020 година

Проектите на кои работела експертите на РЕСИС:

- (1) Регионална платформа за медиумски слободи и безбедност на новинарите на Западен Балкан - јакнење на капацитетите на новинарските организации на Балканот за истражување за застапување, тригодишен проект 2016-2018 и продолжување во 2019 година. Достапно на:
<http://resis.mk/attach/indikator-i-za-nivoto-na-mediumskite-slobodi.pdf>
- (2) Монитор на медиумскиот плурализам во Македонија – во соработка со Центарот за медиумски плурализам при Европскиот универзитет од Фиренца, Италија (2017 и 2018 година). Достапно на:
<http://resis.mk/attach/monitoring-na-mediumskiot-pluralizam2017.pdf>
- (3) Јакнење на комуникациските капацитети на Собранието на РСМ во соработка со Фондацијата за демократија Вестминстер (2018 година); Повеќе информации на:
<http://www.resis.mk/vesti-i-nastani/8-resis-gi-zajaknuva-komunikaciskite-kapaciteti-na-dve-nacionalni-institucii>
- (4) Истражување на индивидуалните нивоа на медиумска писменост во РСМ – истражувањето беше нарачано од ОБСЕ за потребите на Агенцијата за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги (септември – ноември 2019). Достапно на:
<https://resis.mk/attach/mapiranje-na-nivoata-na-mediumska-pismenost-2019.pdf>
- (5) Плурализам на медиумската сопственост во новото медиумско опкружување – студија изработена во рамки на акцијата JUFREX 2 на Советот на Европа (2020). Достапно на:
<https://resis.mk/attach/pluralizam-na-mediumskata-sopstvenost-2020.pdf>
- (6) Насоки за етичко известување на онлајн медиумите – поддржано од Мисијата на ОБСЕ, за потребите на Советот на етика во медиумите (септември – декември 2020 година).

Експертите на РЕСИС, во соработка со Мисијата на ОБСЕ и Советот за етика во медиумите, спроведоа компаративна анализа на законските и само-регулаторните аспекти на регулирањето на онлајн медиумите и изработија Насоки за етичко известување на онлајн медиумите, што всушност поконкретно ја објаснуваат примената на членовите од Кодексот на новинарите на Македонија во онлајн сферата. Овие насоки беа усвоени после јавната дебата на онлајн медиумите членки на

Регистарот на професионални меидуми и на новинарските здруженија и граѓанските организации од медиумската област.

Достапно на:

<https://semm.mk/attachments/01-02-2021/%D0%9D%D0%B0%D1%81%D0%BE%D0%BA%D0%B8%20%D0%B7%D0%B0%20%D0%B5%D1%82%D0%B8%D1%87%D0%BA%D0%BE%20%D0%B8%D0%B7%D0%B2%D0%B5%D1%81%D1%82%D1%83%D0%B2%D0%B0%D1%9A%D0%B5%20%D0%B2%D0%BE%20%D0%BE%D0%BD%D0%BB%D0%B0%D1%98%D0%BD%20%D0%BC%D0%B5%D0%B4%D0%B8%D1%83%D0%BC%D0%B8%D1%82%D0%B5.pdf>

Проекти на кои РЕСИС беше ангажиран како истражувачка организација

- (1) Компаративна анализа на етно-културалните карактеристики во пописите – во соработка со Парламентарниот институт на Собранието на РСМ и Националниот демократски институт од Вашингтон (март – јуни 2019). Документот е изработен за потребите на Собранието и не е објавен.
- (2) Анализа на комуникациските процеси и изработка на Комуникациска стратегија за Државниот завод за ревизија во соработка со Фондацијата за демократија Вестминстер (РЕСИС како правен ентитет). Повеќе информации на: <http://www.resis.mk/vesti-i-nastani/8-resis-gi-zajaknuva-komunikaciskite-kapaciteti-na-dve-nacionalni-institucii>
- (3) Институционален грант од Цивика Мобилитас кој содржи важна акциска компонента поврзана со мисијата на РЕСИС – градење на Мрежа од совети на публики, составени од невладини организации преку чија активност РЕСИС може да придонесува кон општествена промена (од јули 2019). Повеќе информации на: <http://resis.mk/vesti-i-nastani/29-resis-ja-zavrshi-prvata-faza-od-jaknenjeto-na-mrezha-od-soveti-na-publiki>
- (4) Анализа на родовите аспекти во детските програми – истражувањето беше реализирано за потребите на Агенцијата за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги (од септември 2019 до мај 2020 година). Студијата е достапна на: <https://resis.mk/attach/rodot-vo-mediumite-2020.pdf>
- (5) Влијание на новите медиуми врз формирањето на јавното мислење и врз работењето на традиционалните медиуми – истражувањето беше реализирано за потребите на Агенцијата за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги (од ноември 2019 до септември 2020 година). Студијата е достапна на: <https://resis.mk/attach/Vlijanieto-na-novite-mediumi-vrz-formiranjeto-na-javnoto-mislenje-2020.pdf>
- (6) Акциско истражување за формирање Мрежа од совети на публики – реализирано во рамки на институционалниот грант од Цивика Мобилитас (јануари – декември 2020 година).

- (7) Дизајнирање Индекс за мерење на опкружувањето на граѓанското општество – методолошка поддршка на Европскиот центар за непрофитно право (ECNL) во дизајнирањето на Индекс за мерење на опкружувањето на граѓанското општество (CSO Meter) во земјите од Источното партнерство (октомври-ноември 2020). Повеќе информации на: <http://resis.mk/vesti-i-nastani/62-resis-go-poddrzha-ecnl-vo-razvivanje-na-indeksot-cso-metarot-za-zemjite-od-istochnoto-partnersresis-go-poddrzha-ecnl-vo-razvivanje-na-indeksot-cso-metarot-za-zemjite-od-istochnoto-partnerstvotvo>
- (8) Ширење на дезинформациите во онлајн сферата за време на изборна кампања – РЕСИС беше ангажиран од страна на непрофитната истражувачка организација Digital Public Square (DPS) од Канада да учествува во регионално истражување поврзано со ширење на дезинформациите во онлајн сферата во периоди на изборна кампања (јануари – август 2020 година).
- (9) Насоки за етика во истражувањата на медиумската писменост – усвоени од страна на членките на Мрежата за медиумска писменост (октомври-ноември 2020 година) Достапно на: <http://resis.mk/images/abut-us/PDF/Nasoki-za-etika-vo-istrazuvanjata-na-mediumskata-pismenost.pdf>